

מן הספרות המקצועית

על מפגש בין משנה אידאולוגית לבין כתיבה אקדמית
אורי בן־אליעזר, מלחמותיה החדשות של ישראל: הסבר סוציולוגי־היסטורי.
תל אביב: אוניברסיטת תל אביב, 2012. 528 עמ'.

קובי מיכאל

ספרו של אורי בן־אליעזר הוא ניסיון מרשים ואף נועז לתאר ולנתח התפתחויות חברתיות ופוליטיות חשובות, שהתרחשו בחברה הישראלית בשני העשורים האחרונים. הספר מבוסס על מסגרת מושגית־תאורטית סוציולוגית־אנתרופולוגית, המפנה זרקור לממדים תרבותיים ולסביבה הפנימית (המבנה והסדר החברתיים־מוסדיים) בישראל וליחסי הגומלין בינה לבין הסביבה החיצונית. חולשתו העיקרית של הספר היא בניסיון להשתמש במסגרת התאורטית ובתובנות שפותחו בנוגע לסביבה הפנימית בישראל כמפתח להבנת הסכסוך הישראלי־פלסטיני או הישראלי־ערבי בהקשרו הרחב יותר, ובעיקר כסוג של הסבר והצדקה להטלת האחריות להסלמת העימות על צד אחד – ישראל. בנקודה זו הניתוח האמפירי הופך למוטה, חד־צדדי ונעדר גישה משולבת ומאוזנת, ומיטשטשת ההלימה בינו לבין המסגרת התאורטית והאנליטית המוצעת.

הספר נשען על מתודולוגיית מחקר איכותנית המתבססת על ניתוח טקסטים, בהנחה שהטקסטים משקפים את התפיסות ואת הפרשנויות של המשתתפים. במובן זה המחבר מאמץ את הגישה הקונסטרוקטיביסטית, המדגישה את חשיבות הפרשנות של המציאות כפונקציה של מבנה חברתי, מוסדי ותרבותי.

פרק ההקדמה של הספר מנוסח בתמציתיות ומעורר תחושה של רוחב יריעה, שעניינה עיסוק סוציולוגי חקרני ומעמיק בתופעת המלחמה. המחבר מביא מאמירותיהם של הוגים בולטים בתחום, מקלאוזוביץ ועד קיגן, ומציג לקורא רשימה של שאלות כבדות משקל בנוגע לאינתיפאדת אל־אקצה, שהתחוללה בשנת 2000, ולמכלול השיקולים שהנחו את

* ד"ר קובי מיכאל, חוקר בכיר במכון למחקרי ביטחון לאומי, אוניברסיטת תל אביב.
דואר אלקטרוני: kobimichael24@gmail.com